

Nebudeme platit za jejich krizi!

Svět nyní prochází největší hospodářskou krizí od 30. let. Od jejího počátku jsme svědky toho, že dopadá nejhůře na ty nejslabší. Co víc, zaměstnavatelé a vlády se snaží cíleně přenést náklady krize na chudší většinu obyvatel, tedy především na pracující. To je také jedním z cílů návrhů bývalé vlády, proti kterým je tato demonstrace – novely zákoníku práce, která má ještě více znejistit postavení pracujících a ztížit tak prosazování jejich zájmů, a dalšího bourání sociálního systému vyváděním peněz z důchodového pojištění do soukromých penzijních fondů.

Krize kapitalismu

Vědomé přenášení nákladů krize na pracující ale probíhá v daleko širším měřítku ve věcech, o kterých by se na první pohled řeklo, že jsou to obecné, živelné dopady krize, jako je propouštění nebo snižování mezd. Proč tomu tak je a proč bychom neměli žádat jen zabránění zneužívání krize, ale měli bychom se postavit proti všem těmto snahám? Prostě proto, že pracující na krizi nenesou žádnou vinu. Proč by to tedy měli být oni, kdo na ni doplácí?

Krize jsou nedílnou součástí současného systému, kapitalismu, a z toho mají prospěch hlavně zaměstnavatelé a jiní bohatí, kteří nepřímou ovládají výrobu (bankéři, akcionáři a jim podobní). To oni na přelomu tisíciletí z naší práce shrabovali pohádkové zisky, ať se tedy nevyhýbají zodpovědnosti za špatné stránky systému, který jim přinesl tolik.

Zaměstnanci rozhodně nejsou se svými zaměstnavateli na jedné lodi. Nebyli s nimi na ní za rozmachu a o to méně jsou na ní za krize. V období rozmachu dostali z ohromných zisků svých šéfů jen drobty (a i ty si museli vybojovat). Pro zaměstnavatele z EU a vlády prosazující jejich zájmy byly naopak dobré časy signálem k provádění asocíálních reforem (privatizace veřejných služeb, zhoršování postavení zaměstnance), aby své zisky ještě zvýšili. Kalouskův „velký mejdan“ skončil jen pro úzkou menšinu nejbohatších, pro většinu lidí nikdy nezačal.

Až když se situace změnila, přišla řeč na solidaritu a zespolečenštění, ovšem v podobě společného utahování opasků a zespolečenštění ztrát (znárodnění zkrachovalých bank). Těmito řečmi se nesmíme nechat obalamutit. Musíme se bránit proti všem pokusům přenést na nás náklady krize a snažit se přinutit bohaté, aby za krizi, kterou způsobil jejich systém, zaplatili oni.

Co tedy požadovat?

Naším cílem by mělo být, aby na krizi nebyli bití žádní pracující, ať už se jedná o české nebo

zahraniční dělníky. Jaké by měly být naše nejbezprostřednější požadavky?

U podniků, které jsou zavírány nebo se chystají propouštět, požadujeme jejich znárodnění a postavení pod kontrolu těch, kteří mají zájem na pokračování výroby, tedy tamějších zaměstnanců. Nezáleží na tom, jestli má podnik skutečné problémy nebo se jeho majitel snaží využít situace k „restrukturalizaci“, toto by měla být naše odpověď na všechny pokusy o rušení pracovních míst. V případě, že je zakázek málo, rozdělme v takovém podniku dostupnou práci mezi všechny zaměstnance a zkrátme tak pracovní dobu, ne pracovní místa, samozřejmě bez ztráty na mzdě.

Pro nezaměstnané požadujeme státní program veřejných prací, který jim zajistí slušnou práci za obvyklou mzdu a zároveň bude prospěšný pro společnost. Můžeme do něj zahrnout rozšiřování veřejných služeb, obnovení provozu v již zavřených podnicích po jejich znárodnění apod. Rozhodování odměně za práci i o jejím druhu ale nemůžeme nechat na vládě nebo na poslancích. Ti mají se svými vysokými platy velmi zkrleslé představy o tom, za kolik se dá vyžít. Proto musí toto rozhodování zůstat na pracujících. Podobně musíme zasáhnout a prosadit pohyblivou mzdu, jejíž výši budou určovat sami pracující, zvláště v případě nárůstu inflace.

Kde ale na tato nákladná opatření vezmeme prostředky? Odpověď je jednoduchá. Měli bychom udělat přesný opak toho, co udělala bývalá vláda ODS a spol. – pořádně zdanit bohaté. Kromě toho bychom měli na rozdíl od znárodnění jednotlivých zkrachovalých bank požadovat znárodnění celého finančního systému a jeho sjednocení. Tím bychom získali jak finanční prostředky, tak přehled nad situací v hospodářství, který banky jako poskytovatelé úvěrů firmám mají, a mohli je využít k řízení výroby ve prospěch drtivé – většiny pracujících.

Znárodněné podniky nemůžeme nechat na pospas „neviditelné ruce trhu“. Soukromí vlastníci ostatních podniků je nevyhnutelně budou bojkotovat a klást jim do cesty všemožné překážky. Zároveň s sebou pokračování anarchického tržního hospodářství nese zárodek dalších krizí. Proto je nutné, aby znárodněné podniky mezi sebou spolupracovaly a postupně se ve znárodněné části hospodářství přecházelo na řízení plánem, demokraticky vytvářeným pracujícími a jejich zvolenými zástupci.

Jak za to bojovat?

Nemůžeme čekat, že zaměstnavatelé a vláda na takové požadavky dobrovolně

přistoupí. Jak jsme už napsali, naše zájmy a zájmy zaměstnavatelů nejsou shodné, naopak jdou proti sobě. I kvůli menším požadavkům narazili v dějinách pracujících na tvrdý odpor a často proti nim byla použita i státní moc. Proto musíme oprášit tradiční metody boje dělnického hnutí – masové demonstrace, stávky, okupace podniků. Těmi můžeme dosáhnout svého, protože se v nich ukazuje naše skutečná společenská váha, váha těch, kdo vytváří veškeré bohatství. Stávky a okupace továren zasahují bohaté tam, kde je to bolí nejvíc – v místě jejich zisků – a staví na pořad dne otázku, kdo má vládnout v podniku – ten kdo v něm pracuje, nebo ten, který má na něj vlastnická práva.

Jak se krize rozvíjí, sahá k těmto prostředkům stále více pracujících, a to i v Evropě. K okupacím přistoupili dělníci z Visteonu ve Velké Británii, z Continentalu ve francouzském Clariox nebo z Waterford Crystal v Irsku. Následujme tento příklad!

Jen rozhodný boj nestačí

Už z výše uvedeného nástinu požadavků je vidět, že pokud chceme uspět a skutečně zabránit tomu, aby na nás kapitalisté přenesli náklady krize, nebude k tomu stačit pouze živelný odpor vůči konkrétním snahám zaměstnavatelů a vlády. Je třeba vědět, jaké požadavky klást, jak za ně bojovat a jakým nebezpečím se vyvarovat. Náš protivník je velice zkušený, má ekonomickou moc a má na své straně státní aparát, s nímž je mnoha linkami propojen. My sice máme klíčovou úlohu v hospodářství, naše síla však vyjde na povrch, jen když budeme jednotně a organizovaně bojovat za správné požadavky.

V dějinách získalo dělnické hnutí mnoho, často draze zaplacených, zkušeností v otázkách účinných forem organizace, požadavků a dalších aspektů boje. O ty se musíme opírat a poučit se z nich, abychom neopakovali staré chyby.

Potřeba správného programu se teď v době krize jeví naléhavější než kdykoli předtím. Jako Socialistická organizace pracujících chceme přispět k jeho nalezení v českém hnutí pracujících. Proto jsme na základě poučení z minulých bojů vypracovali Socialistickou odpověď na krizi jako návrh akčního programu pro boj s krizí. Rádi bychom, abyste o něm diskutovali s námi, ve svých odborových organizacích a na pracovištích a abychom tak společně našli způsob, jak dosáhnout toho, aby za krizi zaplatili skuteční viníci – kapitalisté a jejich systém.

**Socialistická organizace pracujících
sekce Ligy za 5. internacionálu
<http://sop.revoluce.info> sop@centrum.cz**

